

Covid-19 Salgını'nın Bist 30 Endeksindeki Holdinglerin ve Yatırım Şirketlerinin Finansal Tablolarına Etkisi: Yatay Analiz Yöntemiyle Bir Bakış

Gökhan YALÇIN^a

^a Süleyman Demirel University, Isparta, Türkiye - gokhan.yalcin1090@gmail.com - ORCID NO: 0000-0003-4871-2093

Öz

Aralık 2019'da ortaya çıkmış ve hızlı bir şekilde yayılarak tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi sosyal ve ekonomik bir krize dönüşmüştür ve çoğu işletmenin finansal performansını olumsuz etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı Borsa İstanbul'da işlem gören ve BIST 30 endeksi kapsamında bulunan holdinglerin ve yatırım şirketlerinin finansal tablolarının Covid-19 pandemisinden ne şekilde etkilendiğinin analiz edilmesidir. BIST 30'daki holdinglerin ve yatırım şirketlerinin 2019 ve 2020 yıllarına ait finansal tabloları yatay analiz yöntemi ile incelenmiştir. Analizde kullanılan finansal tablolar bilanço olup, veriler Kamuyu Aydınlatma Platformu'ndan elde edilmiştir. Sonuç olarak BIST 30'da yer alan holdinglerin ve yatırım şirketlerinin, Covid-19 salgınının yol açtığı küresel ekonomik krizden olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir. Bu anlamda, holdinglerin ve yatırım şirketlerinin özellikle kısa vadeli yükümlülükleri ve borçlanma oranlarında olağan dışı artışlar gözlemlenmiş, karlılık oranlarında da aynı ölçüde azalmalar tespit edilmiştir. Salgının etkisinin; mali kuruluş olan holding ve yatırım şirketlerinde ciddi anlamda önem arz ettiği izlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, BIST 30, Mali Tablolar Analizi, Yatırım Şirketleri.

The Effect of the Covid-19 Output On the Financial Statements of Bist 30 Index Holdings and Investment Companies: A Look By Horizontal Analysis Method

Abstract

The Covid-19 pandemic, which emerged in December 2019 and spread rapidly and affected the whole world, turned into a social and economic crisis. It has adversely affected the financial performance of many businesses. The aim of this study is to analyze how the financial statements of holdings and investment companies traded in Borsa Istanbul and included in the BIST 30 index are affected by the Covid-19 pandemic. The financial statements of the holdings and investment companies in BIST 30 for the years 2019 and 2020 were analyzed using the horizontal analysis method. The financial statements used in the analysis are the balance sheet and the data was obtained from the Public Disclosure Platform. As a result, it has been determined that the holdings and investment companies in BIST 30 were adversely affected by the global economic crisis caused by the Covid-19 epidemic. In this sense, extraordinary increases were observed in the short-term liabilities and borrowing rates of holdings and investment companies, and decreases were observed in the profitability ratios at the same rate. The effect of the epidemic; It has been observed that it is of serious importance in holding and investment companies, which are financial institutions.

Keywords: Covid-19, BIST 30, Financial Statements Analysis, Investment Companies.

Received : 2022-06-18

Accepted : 2022-06-26

Published : 2022-10-27

Cite as : Yalçın, G. (2022). Covid-19 Salgını'nın Bist 30 Endeksindeki Holdinglerin Ve Yatırım Şirketlerinin Finansal Tablolarına Etkisi: Yatay Analiz Yöntemiyle Bir Bakış. *Anatolia Social Research Journal* , 1(1), 63-79

EXTENDED ABSTRACT

Purpose

The Covid-19 pandemic, which has affected the whole world, has turned into a social and economic crisis. It has adversely affected the financial performance of most businesses, except for companies operating in some exceptional sectors. This event, which turned into a global social and economic crisis in a short time, had a strong impact on the performances of businesses operating in Turkey. Although there are differences on the basis of business and sector, this effect was generally negative. The aim of this study is to analyze how the financial statements of holdings and investment companies traded in Borsa Istanbul and included in the BIST 30 index are affected by the Covid-19 pandemic.

Desing/ Methodology/ Approach

The method used in the study is basically descriptive analysis and data analysis. In this context, the balance sheets of the holdings and investment companies in BIST 30 for the years 2019 and 2020 were analyzed using the horizontal analysis (comparative financial statement analysis) method. The financial table used in the analysis is the balance sheet, and the data related to these are obtained from the Public Disclosure Platform (KAP). The data were obtained from the annual balance sheets of 7 holding and investment companies in BIST 30 for the years 2019 and 2020. The 7 holding and investment companies indexed in BIST 30 are as follows; Doğan Group of Companies Holding A.Ş. , Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş., Kardemir Karabük Iron and Steel Industry and Trade Inc., Koç Holding A.Ş., Tav Airports Holding A.Ş., Tekfen Holding A.Ş. , Turkey Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş. are businesses.

Findings

There are balance sheet figures of 7 holding and investment companies indexed in BIST 30. The balance sheet contains figures for both 2019 and 2020. Balance sheet figures are annual. The change in these figures is reflected as both the amount and the proportional change (% rate) in the table below. The analysis evaluations and results of the holdings and investment companies in BIST 30, respectively, are as follows:

-Doğan Group of Companies Holding A.Ş. is a holding operating in various sectors. When the balance sheet of the enterprise is examined, it is seen that its profit has increased by 125% in 2020 compared to the previous year. The company also strengthened its capital structure by increasing its equity by 23%. The company, which increased its financial investments, showed an increase of 106% in this item in 2020. The reason for the 25% increase in the stocks of the company and the emphasis on financial investments is the stagnation in the real sector. However, the company's short-term borrowings decreased by 2% in 2020, while its long-term borrowings increased by 78% in the same year. Therefore, the company chose to meet its financing needs with long-term borrowing. The increase of 120% in the Bank Loans item indicates that the company obtains the financing from the banks.

-Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. is a holding operating in various sectors. When the balance sheet of the enterprise is analyzed, it is seen that its profit has increased by 26% in 2020 compared to the previous year. The company also strengthened its capital structure by increasing its equity by 16%. There is an astronomical increase of 3229% in the commercial receivables of the company. This may indicate that the risk level of the enterprise has increased. However, while the company's short-term borrowings increased by 33% in 2020, this increase was due to its debts to banks. Likewise, long-term borrowings increased by 17% in the same year. While the indebtedness level of the company increases, the fact that the indebtedness is mostly stemming from short-term debts increases the risk level.

- Kardemir Karabuk Iron and Steel Industry and Trade Inc. is a holding operating in various sectors. The business has been adversely affected by the pandemic, and its profitability rates have decreased. The figures in the financial statements show that the business has become more risky. When the balance sheet of the enterprise is analyzed, it is seen that the profit obtained in 2020 decreased by 25% compared to the previous year. The Company's Cash and Cash Equivalentents increased by as much as 570%. This is an indication that the business is affected by the recession in the real sector. However, while the company's short-term borrowings

increased by 2177% in 2020, this increase was due to its debts to banks. As a matter of fact, bank loans increased by 2403% in the same year. While the indebtedness level of the company increases, the fact that the indebtedness is mostly stemming from short-term debts increases the risk level.

-Koç Holding A.Ş. is a holding operating in various sectors. Although the business does not seem to be adversely affected by the pandemic, the company's profitability has increased, but its financial structure has become more risky. When the balance sheet of the business is analyzed, it is understood that it has made 111% more profit in 2020 compared to 2019. The company's Cash and Cash Equivalents also increased by 60% compared to 2019. This is an indication that the business is affected by the recession in the real sector. However, the short-term portion of the company's long-term borrowings increased by 527% in 2020, while its long-term borrowings increased by 182% in total. The Company's Receivables from Finance Sector Activities increased by 11378%. This may be a harbinger of losses or liquidity problems that may occur in the future. However, the company has strengthened its capital by increasing its equity of the parent company by 28% in 2020.

-Tav Airports Holding A.Ş. operates in the aviation industry. Sectors such as aviation, tourism and transportation are the sectors that have been hit hardest by the pandemic. Therefore, Tav Airports Holding A.Ş. has also been adversely affected by the epidemic. The profitability of the company, which lost 2.2 billion TL in 2020, decreased by 196% compared to the previous year. The company's long-term debts increased by 33% in 2020, while its short-term borrowings increased by 106% in the same year. Currency translation differences in the company's balance sheet increased by 68%. All these may be a harbinger of liquidity problems that may occur in the future. In addition, the company has strengthened its capital by increasing its equity of the parent company by 25% in 2020.

-Tekfen Holding A.Ş. is a holding operating in various sectors. The business has been adversely affected by the pandemic. When the balance sheet of the enterprise is analyzed, it is seen that it lost 60 million TL in 2020 and its profitability decreased by 104% in the same year compared to 2019. The company's Cash and Cash Equivalents also increased by 20% compared to 2019. This is an indication that the business is affected by the recession in the real sector. However, the company's long-term and short-term borrowings increased by 27% and 360%, respectively, in 2020. This indicates that the company's indebtedness has increased significantly. This is a development that increases the risk. It is seen that the stocks of the company increased by 40% in 2020 compared to the previous year. This situation indicates the stagnation in real activities.

-Turkey Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş. It is a business operating in various sectors. The business does not seem to have been affected much by the pandemic. When the balance sheet of the enterprise is analyzed, it is seen that its profitability in 2020 increased by 12% compared to 2019. The company's Cash and Cash Equivalents also increased by 12% compared to 2019. This is not a radical increase given the other businesses surveyed. The company's financial investments increased by 407% in 2020. This is an indication that the business is affected by the recession in the real sector. However, the company's long-term borrowings increased by 18% in 2020, while its short-term borrowings decreased by 15% in the same year. This is a positive situation for the company's indebtedness. Because it indicates that the short-term liquidity risk is reduced. It is observed that the equity of the company's parent company increased by 52% in 2020 compared to the previous year. This situation shows that the company is going to strengthen its capital as a precautionary measure.

As a result, it has been determined that most of the companies in BIST 30 were adversely affected by the Covid-19 outbreak, as in every global crisis. The impact of the Covid-19 outbreak differs on a sectoral basis. As seen in our study, it has been observed that holding and investment companies indexed in BIST 30 generally prefer to strengthen their capital.

Practical Implications

Although the Covid-19 epidemic emerged in December 2019, it started to show its first effects globally at the beginning of 2020. For this reason, the data were separated as pre-crisis and post-crisis, and the data of the 2019 balance sheet (annual balance sheet) was based on the pre-crisis period, while the post-crisis period

was analyzed with the help of the data in the 2020 (annual) balance sheet. The fact that Covid-19 is a new case and there is not enough information and research on this subject is one of the limitations of the study.

Originality/ Value

In the study, only the data of 7 holding and investment companies indexed in BIST 30, one of the stock indices within Borsa Istanbul, were analyzed and the others were excluded. The balance sheets of the holdings and investment companies in BIST 30 for the years 2019 and 2020 were analyzed using the horizontal analysis method. In the direction of the study, there is no study that has been researched and conducted before. In the study, analysis of BIST 30 indexed company data, examination of holding and investment companies, comparison and analysis of the years before and after Covid-19 with the horizontal analysis method; demonstrates the originality of the study.

1. GİRİŞ

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi sosyal ve ekonomik bir krize dönüşmüştür. Bazı istisnai sektörlerde faaliyette bulunan firmalar dışında çoğu işletmelerin finansal performansını olumsuz etkilemiştir. Kısa bir süre içerisinde küresel çapta sosyal ve ekonomik bir krize dönüşen bu olay Türkiye’de faaliyette bulunan işletmelerin performanslarını da güçlü bir şekilde etkilemiştir. İşletme ve sektör bazında farklılık arz etse de bu etki genel manada negatif şekilde gerçekleşmiştir. Bu kısımda Covid-19 pandemisinin BIST 30’da endekslenen holding ve yatırım şirketlerinin mali performansları üzerindeki etkisi analiz edilecektir.

Mali tablolar analizi, işletmelerin geçmiş ve mevcut durumlarını izlemenin yanı sıra gelecekteki durumlarını da analiz etmeye olanak sağlamaktadır. Böylece işletmelerin güçlü ve zayıf yanları, karşı karşıya olduğu riskler ve gelecekte karşılaşılabileceği tehlikeler ve fırsatlar da analiz edilebilir. Mali tablolar analizi statik ve dinamik analiz olmak üzere iki temel bileşenden oluşur. Statik analiz işletmenin belli bir andaki durumunun analiz edilmesi iken dinamik analizde ise işletmenin durumu belli bir süreci kapsayacak şekilde gerçekleştirilir (Demir, 2020: 413-414). Dolayısıyla, bu çalışmada kullanılan analiz yöntemi, dinamik analiz kapsamına dahildir. Mali tablolar analizinde birçok analiz metodu bulunmaktadır. Bunlardan en yaygın olanları ise karşılaştırmalı analiz (yatay analiz), yüzde yöntemiyle analiz (dikey analiz), eğilim yüzdeleri analizi (trend analizi) ve rasyo (oran) analizidir (Demir, 2020: 414).

Çalışmada kullanılan yöntem temelde betimsel analiz ve veri analizidir. Bu kapsamda, BIST 30’daki holdinglerin ve yatırım şirketlerinin 2019 ve 2020 yıllarına ait bilançoları yatay analiz (karşılaştırmalı mali tablolar analizi) yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizde kullanılan finansal tablo bilanço olup bunlara ilişkin veriler ise Kamuyu Aydınlatma Platformu’ndan (KAP) elde edilmiştir. Veriler BIST 30’un içerisinde bulunan 7 adet holding ve yatırım şirketlerinin 2019 ve 2020 yılları için yıllık bilançolarından elde edilmiştir.

Bu bağlamda, çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

- (i) “Covid-19 pandemisi BIST 30’da faaliyette bulunan holding ve yatırım şirketlerinin finansal tablolarında (mali performanslarında) özel bir etki yaratmış mıdır”?
- (ii) “Bu etkinin varlığı varsayımı altında, etkinin nicel ve nitel temelde özellikleri (yönü, büyüklüğü vs.) nelerdir”?

Covid-19 salgını Aralık 2019’da ortaya çıkmış olmakla birlikte küresel çapta ilk etkilerini 2020 yılı başında göstermeye başlamıştır. Bu sebeple veriler kriz öncesi ve kriz sonrası olarak ayrılmış olup kriz öncesi için 2019 yılı bilançosuna (yıllık bilanço) ait veriler temel alınmışken kriz sonrası süreç ise 2020 yılı (yıllık bilançosundaki veriler yardımı ile analiz edilmiştir. Covid-19’un görece yeni bir vaka olması ve bu konuda yeterli düzeyde bilgi ve araştırmanın bulunmuyor olması çalışmanın kısıtlarındandır. Bununla birlikte, çalışmada yalnızca Borsa İstanbul bünyesindeki pay endekslerinden olan BIST 30’da endekslenen 7 adet holding ve yatırım şirketine ait veriler analiz edilmiş olup diğerleri kapsam dışı tutulmuştur.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Covid-19 Salgınının Etkileri

Covid-19 salgınının işletmelerin mali performanslarına etkilerini incelemiş olan akademik çalışma sayısı oldukça az sayıda olmakla birlikte hızla bir şekilde artış göstermektedir. Covid-19'un borsalar üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların önemli bir kısmı salgının borsa endeks rakamları ya da pay senedi getirileri üzerindeki etkisine odaklanmış olup finansal durum analizi gerçekleştiren çalışma sayısı ise sınırlıdır. Yine de literatür incelemesinde bir takım akademik çalışmalar karşımıza çıkmaktadır.

[Demir \(2020\)](#) Covid-19 salgınının BIST 100'de işlem gören şirketlerin üzerinde meydana getirdiği etkileri oran analizi yöntemi ile incelediği çalışmasında Covid-19 pandemisinin incelenen ülkelerin finansal tablolarını etkilediği fakat bu etkinin sektörel bazda farklılıklar arz ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Benzer şekilde, [Peker ve Demirhan \(2020\)](#) Covid-19 pandemisinin BIST'te işlem gören pay senetlerinin getirileri ile getirilerin volatiliteleri üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında bu etkinin sektörel bazda farklılık arz ettiğini tespit etmişlerdir. Bu farklılığın ise temelde ilgili sektörlerin küresel ekonomiye olan bağlantıları, teknoloji düzeyleri ve de ürün ve emek hareketliliği ile olan ilişkilerinden kaynaklandığını tespit etmişlerdir.

[Baur ve Trench \(2020\)](#) Covid-19 salgınının Avustralya Borsası'na kayıtlı olan ASX100 bünyesindeki şirketlerin mali performansları üzerindeki etkisini ve bu işletmelerin Covid-19 pandemisine karşı ne tür tedbirler aldığını araştırmışlardır. Salgının şirketlere farklı düzeylerde etki ettiğini ve işletmelerin bu negatif etkilere karşı sermaye artırımı, kemer sıkma politikaları, kâr payı ödemelerinin ötelenmesi gibi politikalar ile karşılık verdiğini tespit etmişlerdir. Ayrıca salgının yıkıcı etkilerinin sektörel bazda farklılık arz ettiği sonucuna ulaşmışlardır.

[Yıldırım ve Kılıç \(2021\)](#) Covid-19 pandemisinin işletmeler üzerindeki olası etkilerini araştırdıkları makalelerinde BIST Ulaştırma Endeksi'nde 6-2019, 9-2019, 12-2019, 3-2020, 6-2020 ve 9-2020 dönemlerinde faaliyette bulunan işletmelerin finansal tablolarını incelemişlerdir. Finansal tablolardaki rakamlardan elde edilen finansal oranlara göre ulaştırma sektöründe faal bulunan işletmelerin salgın öncesi ve sonrası finansal yapı, karlılık, likidite ve varlık kullanım oranları incelenmiş ve sektördeki işletmelerin Covid-19 salgınından olumsuz şekilde etkilendiği tespit edilmiştir.

2.2. BIST 30 Endeksi

Borsa İstanbul (BIST) bünyesinde çeşitli endeks ve endeks grupları (sınıflandırmaları) mevcuttur. Bunlar piyasa hareketlerinin izlenebilmesi, ihraca konu olan finansal ürünlere dayanak varlık olmaları ve de kolektif yatırım araçları açısından bir çeşit karşılaştırma kıstası olarak kullanılmaları gibi amaçlarla oluşturulmuştur. BIST bünyesindeki bu endeks grupları;

- BIST Pay Endeksleri,
- BIST KYD Endeksleri,
- BIST Strateji Endeksleri
- BIST Altına Dayalı Endeksler olmak üzere dört ana grup altında toplanır ([BIST, 2021a](#)).

Bahsi geçen endeks gruplarından BIST Pay Endeksleri BIST'te işlem görmekte olan payların fiyat ve getiri performanslarının gruplar hâlinde ölçülebilmesi amacıyla oluşturulmuştur ([BIST, 2021b: 1](#)). BIST pay endekslerinden BIST 100 Endeksi BIST pay piyasası için temel endekstir, Yıldız Pazar işlem görmekte olan şirketlerden seçilen toplam 100 paydan oluşur, BIST 50 ve BIST 30'daki payları da kapsar. Benzer şekilde, BIST 50 Endeksi de Yıldız Pazar'da işlem görmekte olan şirketlerden seçilen toplam 50 paydan oluşur, BIST 30'daki payları da kapsar. BIST 30 Endeksi ise yine Yıldız Pazar'da işlem gören şirketlerden oluşan toplam 30 paydan oluşur ([BIST, 2021b: 6](#)). Bunların dışında BIST Bankacılık endeksi, BIST Temettü endeksi, BIST Temettü 25 endeksi ve BIST KOBİ Sanayi endeksi gibi başka endeksler de bulunmaktadır. BIST pay piyasası için temel endeks pozisyonunda bulunan BIST 100 endeksi piyasa ve işlem hacmi bakımından en yüksek ilk 100 hisse senedinden oluşur. Bu kural BIST 50 ve BIST 30 için de sırasıyla piyasa ve işlem hacmi bakımından en yüksek ilk 50 ve ilk 30 pay olmak üzere aynen geçerlidir.

3. YÖNTEM

Borsa İstanbul bünyesindeki pay endekslerinden olan BIST 30’da endekslenen 7 adet holding ve yatırım şirketine ait veriler analiz edilecek olup, diğerleri kapsam dışı tutulacaktır. Çalışmada, BIST 30’daki holdinglerin ve yatırım şirketlerinin 2019 ve 2020 yıllarına ait bilançoları yatay analiz (karşılaştırmalı mali tablolar analizi) yöntemi ile analiz edilecektir.

4. BULGULAR

Aşağıda yer alan Tablo 1’de BIST 30 kapsamında endekslenen işletmelerin listesi sektörel olarak sınıflandırılmış şekilde yer almaktadır.

Tablo 1. BIST 30 Endeksindeki Şirketlerin Listesi

N O	İŞLETME ADI	SEKTÖR
1	EREĞLİ DEMİR VE ÇELİK FABRİKALARI T.A.Ş.	İMALAT / ANA METAL SANAYİ
2	GÜBRE FABRİKALARI T.A.Ş.	İMALAT / KİMYA İLAÇ PETROL LASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLER
3	PETKİM PETROKİMYA HOLDİNG A.Ş.	İMALAT / KİMYA İLAÇ PETROL LASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLER
4	SASA POLYESTER SANAYİ A.Ş.	İMALAT / KİMYA İLAÇ PETROL LASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLER
5	TÜPRAŞ-TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	İMALAT / KİMYA İLAÇ PETROL LASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLER
6	ARÇELİK A.Ş.	İMALAT / METAL EŞYA MAKİNE ELEKTRİKLİ CİHAZLAR VE ULAŞIM ARAÇLARI
7	FORD OTOMOTIV SANAYİ A.Ş.	İMALAT / METAL EŞYA MAKİNE ELEKTRİKLİ CİHAZLAR VE ULAŞIM ARAÇLARI
8	VESTEL ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	İMALAT / METAL EŞYA MAKİNE ELEKTRİKLİ CİHAZLAR VE ULAŞIM ARAÇLARI
9	KOZA ALTIN İŞLETMELERİ A.Ş.	MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI / KÖMÜR VE LİNYİT MADENCİLİĞİ
1	KOZA ANADOLU METAL MADENCİLİK İŞLETMELERİ A.Ş.	MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI / METAL CEVHERİ MADENCİLİĞİ
1	AKBANK T.A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / BANKALAR
1	TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / BANKALAR
1	TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / BANKALAR
1	TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / BANKALAR
1	TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.	MALİ KURULUŞLAR / BANKALAR
1	YAPI VE KREDİ BANKASI	MALİ KURULUŞLAR / BANKALAR
1	EMLAK KONUT GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIĞI A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARI
1	DOĞAN ŞİRKETLER GRUBU HOLDİNG A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
1	HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
2	KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
2	KOÇ HOLDİNG A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
2	TAV HAVALİMANLARI HOLDİNG A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ

2	TEKFEN HOLDİNG A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
2	TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.	MALİ KURULUŞLAR / HOLDİNGLER VE YATIRIM ŞİRKETLERİ
2	ASELSAN ELEKTRONİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	TEKNOLOJİ / SAVUNMA
2	BİM BİRLEŞİK MAĞAZALAR A.Ş.	TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, LOKANTALAR VE OTELLER / PERAKENDE TİCARET
2	TURKCELL İLETİŞİM HİZMETLERİ A.Ş.	ULAŞTIRMA, DEPOLAMA VE HABERLEŞME / HABERLEŞME
2	TÜRK TELEKOMÜNİKASYON A.Ş.	ULAŞTIRMA, DEPOLAMA VE HABERLEŞME / HABERLEŞME
2	PEGASUS HAVA TAŞIMACILIĞI A.Ş.	ULAŞTIRMA, DEPOLAMA VE HABERLEŞME / ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA
3	TÜRK HAVA YOLLARI A.O.	ULAŞTIRMA, DEPOLAMA VE HABERLEŞME / ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA

Kaynak: (KAP, 2021a.)

Çalışma da, BIST 30'da endekslenen 7 adet mali kuruluşlar/holdingler ve yatırım şirketlerine ait veriler analizleri bulunmaktadır. BIST 30'daki holdinglerin ve yatırım şirketlerinin 2019 ve 2020 yıllarına ait bilançoları yatay analiz (karşılaştırmalı mali tablolar analizi) yöntemi ile analiz edilecektir.

Aşağıdaki tablolarda sırasıyla; Tablo 2'de Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş. işletmesine, Tablo 3'de Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. işletmesine, Tablo 4'te Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi Ve Ticaret A.Ş. işletmesine, Tablo 5'te Koç Holding A.Ş. işletmesine, Tablo 6'da Tav Havalimanları Holding A.Ş. işletmesine, Tablo 7'de Tekfen Holding A.Ş. işletmesine, Tablo 8'de Türkiye Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş. işletmesine ait bilanço rakamları yer almaktadır.

Bilançoda hem 2019 yılı hem de 2020 yılına ait rakamlar bulunmaktadır. Bilanço rakamları yıllıktır. Bu rakamlardaki değişim ise aşağıdaki tabloda hem tutar hem de oransal değişim (% oran) olarak yansıtılmıştır.

Tablo 2. Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş. Bilanço Rakamları

DOĞAN ŞİRKETLER GRUBU HOLDİNG A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	31.12.2020	31.12.2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	2.905.947	3.278.832	-372.885	-11%
Finansal Yatırımlar	2.424.023	1.177.726	1.246.297	106%
Türev Araçlar	22.683	18.993	3.690	19%
Stoklar	778.944	621.783	157.161	25%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	8.177.654	6.988.247	1.189.407	17%
DURAN VARLIKLAR				
Finansal Yatırımlar	192.089	202.845	-10.756	-5%
Ticari Alacaklar	33.033	26.083	6.950	27%
Maddi Duran Varlıklar	1.741.232	1.102.314	638.918	58%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.162.973	663.874	499.099	75%
Ertelenmiş Vergi Varlığı	111.516	97.796	13.720	14%

TOPLAM DURAN VARLIKLAR	5.515.549	4.252.344	1.263.205	30%
TOPLAM VARLIKLAR	13.693.203	11.240.591	2.452.612	22%
KAYNAKLAR				
KISAVADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	1.701.390	1.740.974	-39.584	-2%
İhraç Edilmiş Borçlanma Araçları	21.570	136.713	-115.143	-84%
Banka Kredileri	88.508	71.071	17.437	25%
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	1.726	363	1.363	375%
Türev Araçlar	41.263	339	40.924	12072%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	2.887.079	2.831.079	56.000	2%
UZUNVADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	1.061.045	596.455	464.590	78%
Banka Kredileri	896.923	407.133	489.790	120%
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	274.575	128.885	145.690	113%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.427.887	778.172	649.715	83%
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	4.314.966	3.609.251	705.715	20%
ÖZKAYNAKLAR				
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	8.439.989	7.136.609	1.303.380	18%
Ödenmiş Sermaye	2.616.938	2.616.938	0	0%
Net Dönem Karı veya Zararı	1.390.240	616.789	773.451	125%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	9.378.237	7.631.340	1.746.897	23%
TOPLAM KAYNAKLAR	13.693.203	11.240.591	2.452.612	22%

Tablo 3. Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. Bilanço Rakamları

HACI ÖMER SABANCI HOLDİNG A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	2020	2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	19.828.118	22.447.203	-2.619.085	-12%
Finansal Yatırımlar	35.799.568	28.210.697	7.588.871	27%
Vadeli Mevduatlar	16.348	0	16.348	
Türev Araçlar	8.463.520	3.137.883	5.325.637	170%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	269.491.344	206.970.925	62.520.419	30%
DURAN VARLIKLAR				
Finansal Yatırımlar	73.524.030	62.169.382	11.354.648	18%

Ticari Alacaklar	566	17	549	3229%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	116.970.690	100.134.183	16.836.507	17%
Türev Araçlar	14.455.362	13.490.781	964.581	7%
Maddi Duran Varlıklar	7.959.621	7.295.877	663.744	9%
Ertelenmiş Vergi Varlığı	719.275	353.154	366.121	104%
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	231.767.030	199.376.954	32.390.076	16%
TOPLAM VARLIKLAR	501.258.374	406.347.879	94.910.495	23%
KAYNAKLAR				
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	13.713.590	10.342.807	3.370.783	33%
Banka Kredileri	13.713.590	10.342.807	3.370.783	33%
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	20.387.488	15.312.189	5.075.299	33%
Banka Kredileri	20.053.065	15.005.313	5.047.752	34%
Ticari Borçlar	5.023.674	3.995.658	1.028.016	26%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	292.375.186	237.928.489	54.446.697	23%
Türev Araçlar	5.795.534	1.790.818	4.004.716	224%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	351.320.596	278.812.101	72.508.495	26%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	40.094.326	34.414.620	5.679.706	17%
Banka Kredileri	38.494.543	32.736.661	5.757.882	18%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	18.066.046	14.463.018	3.603.028	25%
Türev Araçlar	9.108.320	7.271.155	1.837.165	25%
Ertelenmiş Gelirler (Müşteri Sözleşmelerinden Doğan Yükümlülüklerin Dışında Kalanlar)	137.410	83.279	54.131	65%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	73.154.884	61.058.335	12.096.549	20%
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	424.475.480	339.870.436	84.605.044	25%
ÖZKAYNAKLAR				
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	37.996.499	33.258.317	4.738.182	14%
Ödenmiş Sermaye	2.040.404	2.040.404	0	0%
Net Dönem Karı veya Zararı	4.767.573	3.779.736	987.837	26%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	76.782.894	66.477.443	10.305.451	16%

Tablo 4. Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. Bilanço Rakamları

KARDEMİR KARABÜK DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	31.12.2020	31.12.2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	1.440.224.611	214.925.986	1.225.298.625	570%

Finansal Yatırımlar	2.912	39.349.751	-39.346.839	-100%
Ticari Alacaklar	1.280.971.039	963.888.795	317.082.244	33%
Türev Araçlar		13.226.171	-13.226.171	-100%
Diğer Dönen Varlıklar	23.273.597	11.698.643	11.574.954	99%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	4.931.643.736	3.332.149.150	1.599.494.586	48%
DURAN VARLIKLAR				
Finansal Yatırımlar	485.969	485.969	0	0%
Diğer Alacaklar	3.430.226	277.896	3.152.330	1134%
Maddi Duran Varlıklar	5.819.238.652	5.605.754.579	213.484.073	4%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	31.646.996	32.042.651	-395.655	-1%
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	5.887.884.803	5.693.929.674	193.955.129	3%
TOPLAM VARLIKLAR	10.819.528.539	9.026.078.824	1.793.449.715	20%
KAYNAKLAR				
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	271.157.387	11.907.322	259.250.065	2177%
İlişkili Olmayan Taraflardan Kısa Vadeli Borçlanmalar	271.157.387	11.907.322	259.250.065	2177%
Banka Kredileri	269.916.367	10.782.326	259.134.041	2403%
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	444.620.759	416.163.327	28.457.432	7%
Ticari Borçlar	2.518.507.322	2.259.398.988	259.108.334	11%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	4.818.318.091	3.153.937.096	1.664.380.995	53%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	1.533.267.857	1.528.333.955	4.933.902	0%
Banka Kredileri	1.532.637.212	1.526.920.933	5.716.279	0%
Ticari Borçlar	79.269.519	58.525.280	20.744.239	35%
İlişkili Olmayan Tarafalara Ticari Borçlar	79.269.519	58.525.280	20.744.239	35%
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	170.884.887	175.719.686	-4.834.799	-3%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	2.098.116.567	1.991.259.013	106.857.554	5%
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	6.916.434.658	5.145.196.109	1.771.238.549	34%
ÖZKAYNAKLAR				
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.903.094.137	3.880.882.922	22.211.215	1%
Ödenmiş Sermaye	1.140.000.000	1.140.000.000	0	0%
Net Dönem Karı veya Zararı	60.651.819	80.645.302	-19.993.483	-25%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	3.903.093.881	3.880.882.715	22.211.166	1%
TOPLAM KAYNAKLAR	10.819.528.539	9.026.078.824	1.793.449.715	20%

Tablo 5. Koç Holding A.Ş. Bilanço Rakamları

KOÇ HOLDİNG A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	31.12.2020	31.12.2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	60.360.801	37.816.360	22.544.441	60%
Finansal Yatırımlar	6.126.643	0	6.126.643	
Ticari Alacaklar	20.478.731	19.272.813	1.205.918	6%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	157.462.310	1.371.816	156.090.494	11378%
Türev Araçlar	2.317.060	401.156	1.915.904	478%
Stoklar	18.651.844	17.430.843	1.221.001	7%
Diğer Dönen Varlıklar	24.809.568	2.742.046	22.067.522	805%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	341.574.474	82.228.762	259.345.712	315%
DURAN VARLIKLAR				
Finansal Yatırımlar	73.171.712	1.579.942	71.591.770	4531%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklar	137.770.791	935.471	136.835.320	14627%
Maddi Duran Varlıklar	38.520.817	30.153.905	8.366.912	28%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	12.932.015	7.658.671	5.273.344	69%
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	288.526.070	69.114.826	219.411.244	317%
TOPLAM VARLIKLAR	630.100.544	151.343.588	478.756.956	316%
KAYNAKLAR				
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	23.766.653	13.641.034	10.125.619	74%
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	47.957.577	7.644.733	40.312.844	527%
Ticari Borçlar	29.039.594	26.727.432	2.312.162	9%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	274.101.362	0	274.101.362	
Türev Araçlar	4.688.529	124.311	4.564.218	3672%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	414.492.964	59.026.121	355.466.843	602%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	110.083.014	39.010.324	71.072.690	182%
Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar	3.069.577	0	3.069.577	
Türev Araçlar	6.748.047	142.587	6.605.460	4633%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	127.536.528	42.665.432	84.871.096	199%

TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	542.029.492	101.691.553	440.337.939	433%
ÖZKAYNAKLAR				
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	46.342.139	36.282.060	10.060.079	28%
Ödenmiş Sermaye	2.535.898	2.535.898	0	0%
Net Dönem Karı veya Zararı	9.272.570	4.391.159	4.881.411	111%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	88.071.052	49.652.035	38.419.017	77%
TOPLAM KAYNAKLAR	630.100.544	151.343.588	478.756.956	316%

Tablo 6. Tav Havalimanları Holding A.Ş. Bilanço Rakamları

TAV HAVALİMANLARI HOLDİNG A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	31.12.2020	31.12.2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	5.443.456	3.882.681	1.560.775	40%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	9.770.948	7.169.674	2.601.274	36%
Ticari Alacaklar	281.263	330.794	-49.531	-15%
Maddi Duran Varlıklar	1.642.771	1.368.222	274.549	20%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	15.474.535	11.526.381	3.948.154	34%
Ertelenmiş Vergi Varlığı	290.198	176.971	113.227	64%
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	22.253.260	18.387.169	3.866.091	21%
TOPLAM VARLIKLAR	32.024.208	25.556.843	6.467.365	25%
KAYNAKLAR				
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	5.294.844	2.564.644	2.730.200	106%
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	1.125.545	948.177	177.368	19%
Diğer Borçlar	4.381.939	1.196.083	3.185.856	266%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	11.549.353	5.994.319	5.555.034	93%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	5.584.889	4.212.464	1.372.425	33%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	12.055.157	10.853.155	1.202.002	11%
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	23.604.510	16.847.474	6.757.036	40%
ÖZKAYNAKLAR				
Yabancı Para Çevrim Farkları	6.558.916	3.899.004	2.659.912	68%
Net Dönem Karı veya Zararı	-2.283.284	2.368.497	-4.651.781	-196%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	8.419.698	8.709.369	-289.671	-3%
TOPLAM KAYNAKLAR	32.024.208	25.556.843	6.467.365	25%

Tablo 7. Tekfen Holding A.Ş. Bilanço Rakamları

TEKFEN HOLDİNG A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	2020	2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	3.259.116	4.094.625	-835.509	-20%
Finansal Yatırımlar	82.118	12.782	69.336	542%
Ticari Alacaklar	2.038.851	1.953.336	85.515	4%
Diğer Alacaklar	81.642	62.273	19.369	31%
Türev Araçlar	9.046	211	8.835	4187%
Stoklar	2.033.545	1.448.934	584.611	40%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	9.013.197	9.217.274	-204.077	-2%
DURAN VARLIKLAR				
Finansal Yatırımlar	1.414.920	393.868	1.021.052	259%
Maddi Duran Varlıklar	2.576.975	2.135.206	441.769	21%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	136.095	106.459	29.636	28%
Ertelemiş Vergi Varlığı	111.413	155.943	-44.530	-29%
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	4.903.836	3.445.874	1.457.962	42%
TOPLAM VARLIKLAR	13.917.033	12.663.148	1.253.885	10%
KAYNAKLAR				
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	1.875.394	407.897	1.467.497	360%
Ticari Borçlar	3.418.087	3.330.480	87.607	3%
Kısa Vadeli Karşılıklar	596.524	357.635	238.889	67%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	7.474.512	6.645.129	829.383	12%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	272.613	215.458	57.155	27%
Ertelemiş Vergi Yükümlülüğü	101.374	76.179	25.195	33%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	631.621	521.149	110.472	21%
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	8.106.133	7.166.278	939.855	13%
ÖZKAYNAKLAR				
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	5.730.139	5.428.680	301.459	6%
Net Dönem Karı veya Zararı	-60.125	1.420.750	-1.480.875	-104%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	5.810.900	5.496.870	314.030	6%
TOPLAM KAYNAKLAR	13.917.033	12.663.148	1.253.885	10%

Tablo 8. Türkiye Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş. Bilanço Rakamları

TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.				
HESAP ADI	DÖNEM		DEĞİŞİM	
	31.12.2020	31.12.2019	TUTAR	ORAN
DÖNEN VARLIKLAR				
Nakit ve Nakit Benzerleri	9.354.964	8.368.913	986.051	12%
Finansal Yatırımlar	2.159.846	426.120	1.733.726	407%
Ticari Alacaklar	4.352.606	3.572.022	780.584	22%
Türev Araçlar	4.941	25.764	-20.823	-81%
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	21.216.994	17.241.254	3.975.740	23%
DURAN VARLIKLAR				
Finansal Yatırımlar	1.716.184	2.537.234	-821.050	-32%
Diğer Alacaklar	94.003	12.409	81.594	658%
Maddi Duran Varlıklar	16.240.518	14.684.667	1.555.851	11%
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	908.154	630.387	277.767	44%
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	23.011.042	21.509.584	1.501.458	7%
TOPLAM VARLIKLAR	44.228.036	38.750.838	5.477.198	14%
KAYNAKLAR				
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Kısa Vadeli Borçlanmalar	2.251.342	2.634.647	-383.305	-15%
Türev Araçlar	53.762	23.587	30.175	128%
Kısa Vadeli Karşılıklar	248.634	155.830	92.804	60%
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	8.238.478	8.191.171	47.307	1%
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER				
Uzun Vadeli Borçlanmalar	12.491.577	10.594.795	1.896.782	18%
Uzun Vadeli Karşılıklar	614.167	451.185	162.982	36%
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	209.453	196.946	12.507	6%
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	13.498.325	11.426.282	2.072.043	18%
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	21.736.803	19.617.453	2.119.350	11%
ÖZKAYNAKLAR				
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	22.194.395	14.622.505	7.571.890	52%
Ödenmiş Sermaye	3.063.214	2.250.000	813.214	36%
Sermaye Düzeltme Farkları	320.075	181.426	138.649	76%
Net Dönem Karı veya Zararı	2.138.037	1.904.534	233.503	12%
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	22.491.233	19.133.385	3.357.848	18%
TOPLAM KAYNAKLAR	44.228.036	38.750.838	5.477.198	14%

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada, BIST 30'daki 7 adet holdinglerin ve yatırım şirketlerinin 2019 ve 2020 yıllarına ait bilançoları yatay analiz (karşılaştırmalı mali tablolar analizi) yöntemi ile analiz edilmiştir. BIST 30'daki holdinglerin ve yatırım şirketlerinin sırası ile analiz değerlendirmeleri ve sonuçları şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Tablo 2'de yer alan; Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş. çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan bir holdingdir. İşletmenin bilançosu incelendiğinde 2020 yılında karını bir önceki yıla oranla %125 oranında arttırdığı görülmektedir. Şirket ayrıca özkaynaklarını %23 oranında arttırarak sermaye yapısını güçlendirmiştir. Finansal Yatırımlarını arttıran şirket bu kalemde 2020 yılında %106'lık bir artış sergilemiştir. Şirketin stoklarındaki %25'lik artış ve finansal yatırımlara ağırlık verilmesinin sebebi reel sektördeki durgunluktur. Bununla birlikte şirketin kısa vadeli borçlanmaları 2020'de 2% oranında azalırken uzun vadeli borçlanmaları ise aynı sene 78% oranında artmıştır. Dolayısıyla şirket finansman ihtiyacını uzun vadeli borçlanma ile sağlama yoluna gitmiştir. Banka Kredileri kalemindeki 120%'lik artış ise şirketin finansmanı bankalardan sağladığına işaretler.

Tablo 3'te yer alan; Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş. çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan bir holdingdir. İşletmenin bilançosu incelendiğinde 2020 yılında karını bir önceki yıla oranla %26 oranında arttırdığı görülmektedir. Şirket ayrıca özkaynaklarını %16 oranında arttırarak sermaye yapısını güçlendirmiştir. Şirketin ticari alacaklarında ise 3229%'luk düzeyde astronomik bir artış söz konusu. Bu ise işletmenin risk düzeyinin arttığının göstergesi olabilir. Bununla birlikte şirketin kısa vadeli borçlanmaları 2020'de 33% oranında artarken bu artış bankalara olan borçlardan kaynaklanmıştır. Aynı şekilde, uzun vadeli borçlanmalar da aynı sene 17% oranında artmıştır. Şirketin borçluluk düzeyi artarken borçluluğun büyük oranda kısa vadeli borçlardan kaynaklanması ise risk düzeyini arttırmaktadır.

Tablo 4'te yer alan; Kardemir Karabük Demir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan bir holdingdir. İşletme pandemiden olumsuz şekilde etkilenmiş, karlılık oranları azalmıştır. Finansal tablolarındaki rakamlar ise işletmenin daha riskli hale geldiğini göstermektedir. İşletmenin bilançosu incelendiğinde 2020 yılında elde ettiği karın bir önceki yıla göre 25% azaldığı görülmekte. Şirketin Nakit ve Nakit Benzerleri 570% gibi yüksek bir oranda artmıştır. Bu ise işletmenin reel sektördeki durgunluktan etkilendiğinin göstergesidir. Bununla birlikte şirketin kısa vadeli borçlanmaları 2020'de 2177% oranında artarken bu artış bankalara olan borçlardan kaynaklanmıştır. Nitekim aynı yıl banka kredileri 2403% artış sergilemiştir. Şirketin borçluluk düzeyi artarken borçluluğun büyük oranda kısa vadeli borçlardan kaynaklanması ise risk düzeyini arttırmaktadır.

Tablo 5'de yer alan; Koç Holding A.Ş. çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan bir holdingdir. İşletme pandemiden olumsuz şekilde etkilenmemiş görünse de şirketin karlılığı artmış olsa da finansal yapısının daha riskli hale geldiği görülmektedir. İşletmenin bilançosu incelendiğinde 2020 yılında 2019'a göre 111% oranında daha fazla kar elde ettiği anlaşılmakta. Şirketin Nakit ve Nakit Benzerleri de 2019'a nazaran 60% gibi yüksek bir oranda artmıştır. Bu ise işletmenin reel sektördeki durgunluktan etkilendiğinin göstergesidir. Bununla birlikte şirketin uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları 2020'de 527% oranında artarken uzun vadeli borçlanmaları da toplamda 182% oranında artmıştır. Şirketin Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacakları ise tam 11378% oranında artmıştır. Bu durum ilerleyen dönemlerde meydana gelebilecek olan zarar veya likidite sıkıntılarının habercisi olabilir. Bununla birlikte şirket 2020'de ana ortaklığa ait özkaynaklarını 28% oranında arttırarak sermayesini güçlendirmiştir.

Tablo 6'da yer alan; Tav Havalimanları Holding A.Ş. havacılık sektöründe faaliyet göstermektedir. Havacılık, turizm, ulaşım gibi sektörler ise pandemiden en ağır darbe alan sektörlerdir. Dolayısıyla Tav Havalimanları Holding A.Ş. de salgından önemli ölçüde olumsuz olarak etkilenmiştir. 2020 yılında 2,2 milyar TL zarar eden şirketin karlılığı bir önceki yıla göre 196% oranında azalmıştır. Şirketin uzun vadeli borçları 2020'de 33% oranında artarken kısa vadeli borçlanmaları da aynı yıl 106% oranında artmıştır. Şirketin bilançosundaki yabancı para çevrim farkları ise 68% oranında artış sergilemiştir. Tüm bunlar ilerleyen

dönemlerde meydana gelebilecek olan likidite sıkıntılarının habercisi olabilir. Bununla birlikte şirket 2020’de ana ortaklığa ait özkaynaklarını 25% oranında arttırarak sermayesini güçlendirmiştir.

Tablo 7’de yer alan; Tekfen Holding A.Ş. çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan bir holdingdir. İşletme pandemiden olumsuz şekilde etkilenmiştir. İşletmenin bilançosu incelendiğinde 2020 yılında 60 milyon TL zarar ettiği ve aynı yıl karlılığının 2019’a göre 104% oranında azaldığı görülmektedir. Şirketin Nakit ve Nakit Benzerleri de 2019’a nazaran 20% oranında artmıştır. Bu ise işletmenin reel sektördeki durgunluktan etkilendiğinin göstergesidir. Bununla birlikte şirketin uzun vadeli borçlanmaları ve kısa vadeli borçlanmaları 2020’de sırasıyla 27% ve 360% oranında artış göstermiştir. Bu ise şirketin borçluluğunun önemli ölçüde arttığını göstermektedir. Bu riski arttıran bir gelişmedir. Şirketin stoklarının da 2020 yılında bir önceki yıla göre 40% arttığı görülmekte. Bu durum ise reel faaliyetlerdeki durgunluğa işarettir.

Tablo 8’de yer alan; Türkiye Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş. çeşitli sektörlerde faaliyette bulunan bir işletmedir. İşletme pandemiden çok fazla etkilenmemiş görülmekte. İşletmenin bilançosu incelendiğinde 2020 yılında karlılığının 2019’a göre 12% oranında artış gösterdiği görülmektedir. Şirketin Nakit ve Nakit Benzerleri de 2019’a nazaran 12% oranında artmıştır. Bu incelenen diğer işletmeler de göz önüne alındığında radikal bir artış değildir. Şirketin finansal yatırımları ise 2020’de 407% oranında artmıştır. Bu durum işletmenin reel sektördeki durgunluktan etkilendiğinin göstergesidir. Bununla birlikte şirketin uzun vadeli borçlanmaları 2020’de 18% artarken kısa vadeli borçlanmaları ise aynı sene 15% oranında azalma göstermiştir. Bu ise şirketin borçluluğu açısından olumlu bir durumdur. Çünkü kısa vadeli likidite riskinin azaldığına işarettir. Şirketin ana ortaklığa ait özkaynaklarının da 2020 yılında bir önceki yıla göre 52% düzeyinde arttığı görülmekte. Bu durum ise şirketin önlem olarak sermayesini güçlendirme yoluna gittiğini göstermektedir.

Sonuç olarak BIST 30’da yer alan şirketlerin çoğunun her küresel krizde olduğu gibi, Covid-19 salgınından da olumsuz etkilendiği tespit edilmiştir. Covid-19 salgının etkisi sektörel bazda farklılık göstermektedir. Çalışmamızda görüldüğü üzere, BIST 30’da endekslenen holding ve yatırım şirketleri genel olarak sermayesini güçlendirme yoluna gittiği görülmüştür.

6. KAYNAKÇA

- Baur, Dirk G. ve Trench, A. (2020). Covid-19 infection of Australian companies Erişim: <https://ssrn.com/abstract=3609110>, erişim tarihi: 14.08.2021.
- BIST (2021a). Erişim: <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/2915/bist-endeksleri>, erişim tarihi: 07.08.2021.
- BIST (2021b) BIST Piyasa Değeri Ağırlıklı Pay Endeksleri Temel Kuralları, Borsa İstanbul, erişim: <https://www.borsaistanbul.com/files/bist-piyasa-degeri-agirlikli-pay-endeksleri-temel-kurallari.pdf>, erişim tarihi: 08.08.2021.
- BIST (2021c) Erişim: <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/246/kotasyon-sartlari>, erişim tarihi: 05.08.2021.
- Demir, Z. (2020). Covid-19’un BİST 100’deki şirketlerin mali tabloları üzerindeki etkisinin oran yöntemi ile analizi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(2), 408-438. doi: 10.17218/hititsosbil.810202.
- Demirhan, E. (2020) COVID-19 Küresel Salgınının Türkiye CDS Primlerine ve BİST 100 Endeksine Etkisi, TEPAV Değerlendirme Notu: 2020-09, <https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10101>, erişim tarihi: 12.08.2021.
- Dünya Bankası & IMF (2005) “Financial Sector Assesment: A Handbook”, DOI: 10.1596/978-0-8213-6432-1.
- Dünya Bankası (2020a). Erişim: The Global Economic Outlook During the COVID-19 Pandemic: A Changed World (worldbank.org), erişim tarihi: 13.08.2021.
- <https://tr.investing.com/indices/ise-30-historical-data>
- <https://tr.investing.com/indices/ise-30-historical-data>
- <https://tr.investing.com/indices/ise-30-historical-data>
- İSO (2009A), http://www.iso.org.tr/tr/web/statiksayfalar/Meclis_Konusmalari_22-07-09.aspx.
- Kamuyu Aydınlatma Platformu (2021) Erişim: <https://www.kap.org.tr/tr/Pazarlar>, erişim tarihi: 05.08.2021.

- KAP (2021a) Erişim: <https://www.kap.org.tr/Endeksler>, erişim tarihi: 13.08.2021.
- Peker, Yakup; Demirhan, Ecem (2020). Covid-19 Küresel Salgınının Borsa İstanbul'daki Sektörel Etkileri. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Değerlendirme Notu, N202012, s. 1-
- WHO, (2021a). Erişim: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1, erişim tarihi: 05.08.2021.
- WHO, (2021b). Erişim: <https://www.who.int/news/item/13-10-2020-impact-of-covid-19-on-people's-livelihoods-their-health-and-our-food-systems#:~:text=The%20economic%20and%20social%20disruption,the%20end%20of%20the%20year.,> erişim: 17.08.2021.
- Yıldırım, Hayal; Kılıç, Meltem (2021) "Covid-19'un BIST'te Faaliyet Gösteren Ulaştırma Sektörlerinin Mali Tablolarına Etkisi", Uluslararası Stratejik Boyut Dergisi, 1(1): 58-70.